

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

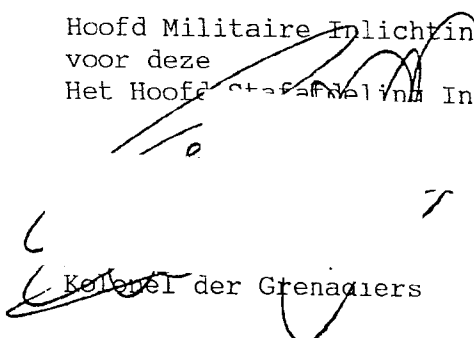
- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/1935	18 mei 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 35/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
3. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Staf van de Militaire Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/1935, d.d. 18 mei 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE
35/92

(Afgesloten 181200 MEI 1992)

Bosnië-Herzegovina

Dit weekeinde is de terugtrekking van het grootste deel van de bezetting van het VN-hoofdkwartier uit Sarajevo, de hoofdstad van de republiek, voltooid. De militairen zijn overgebracht naar Belgrado en Zagreb. Ook de bevelhebber van de VN-troepenmacht, generaal Nambiar, heeft Sarajevo verlaten. In Sarajevo bevinden zich nu nog zo'n 100 VN-militairen (waaronder 7 Nederlanders) die onder meer bescherming moeten gaan bieden bij humanitaire hulpacties. Nadat op 16 mei nog hevige straatgevechten alsmede raket- en mortierbeschietingen door Servische strijdgroepen en eenheden van de (voormalige) federale strijdkrachten (JNA) hadden plaatsgevonden, is het sindsdien relatief rustig gebleven in Sarajevo.

Zowel in het noorden als in het zuiden van de republiek vonden dit weekeinde echter weer gevechten plaats tussen de Serviërs, inclusief JNA-eenheden, enerzijds en Kroatische en Moslim-milities anderzijds. In de pers is gemeld dat de JNA faciliteiten op de luchtmachtbasis nabij Bihac (in het westen van Bosnië-Herzegovina) heeft vernietigd. De shelters van deze basis liggen overigens in Kroatië maar de startbanen in Bosnië-Herzegovina. Hoewel nog niet bevestigd, is deze JNA-actie niet onwaarschijnlijk, omdat bij een eventuele opdeling van de republiek deze basis, die geldt als relatief modern, naar verwachting aan Kroatië zou toevallen.

-- heeft onlangs melding gemaakt van een succesvolle aanval van Kroatische en Moslim-milities op het Noordbosnische dorp Novi Grad. Daarbij werd aangegeven dat er klaarblijkelijk directe verbindingen bestonden tussen de betreffende strijdmacht en het Kroatische leger. Deze melding bevestigt eerdere aanwijzingen dat reguliere Kroatische eenheden, zelfs indien zij niet actief aan de gevechten in Bosnië-Herzegovina deelnemen, toch indirect bij de strijd betrokken zijn.

Kroatië

Volgens het op Servië georiënteerde persbureau TanJug is de JNA dit weekeinde -conform het VN-vredesplan-begonnen zich terug te trekken uit Oost-Slavonië om plaats te maken voor VN-troepen. Kroatische legerkringen hebben deze terugtrekking echter ontkend. Van Kroatische zijde werd verder gemeld dat zowel Vinkovci als Osijek door de JNA/Servische strijdgroepen zijn beschoten. Volgens een VN-woordvoerder vindt er - ondanks de Kroatische ontkenning - wel een terugtrekking van JNA-eenheden plaats, maar in vertraagd tempo.

Volgens een mededeling van de kant van de VN-vredesmacht in Kroatië; UNPROFOR, zal de eerste prioriteit liggen bij de terugtrekking van de zware artillerie, mortieren en tanks van de JNA tot een punt waarvandaan zij niet langer in staat zijn Osijek en andere steden in dit door UNPROFOR te beschermen gebied te beschieten. Vervolgens zullen de andere delen van de JNA moeten worden teruggetrokken, waarna het gebied ook door ontwapening van de lokale milities volledig gedemilitariseerd dient te worden. Daarna zullen maatregelen moeten worden genomen om de oorspronkelijke etnische samenstelling van de bevolking te herstellen door een terugkeer van de vluchtelingen.

Berichten dat twee piloten van de federale luchtmacht met hun MIG-21/FISHBED-gevechtsvliegtuigen naar Kroatië zijn uitgeweken, kunnen niet bevestigd worden. Kroatië is overigens reeds in het bezit van enige landbouwvliegtuigen die provisorisch voor het afwerpen van bommen kunnen worden gebruikt, gevechtshelicopters, en één MIG-21/FISHBED-gevechtsvliegtuig.

Martic, de "minister van Binnenlandse Zaken" van de door Serviërs beheerste Krajina, heeft zich vorige week openlijk uitgesproken tegen essentiële onderdelen van het VN-vredesplan. Zo stelde hij dat de huidige opstelling van UNPROFOR slechts de Kroatische belangen diende en zinspeelde hij op spionage-activiteiten van UNPROFOR ten gunste van Kroatië. Hij gaf aan dat de federale strijdkrachten (JNA) zich niet, zoals in het vredesplan voorzien was, uit de door UNPROFOR te beschermen gebieden (UNPA's) zullen terugtrekken. Bovendien stelde hij dat de Krajina een autonome status binnen Kroatië verwerpt, maar zich op korte termijn zal aansluiten bij het nieuwe Servisch/Montenegrijnse staatsverband. Ook de "president" van de Krajina, Hadzic, stelde dat de beoogde terugtrekking van de JNA niet zal plaatsvinden.

De uitspraken van Martić en Hadzic zijn zeer opmerkelijk, omdat zij zich in een eerder stadium vóór volledige uitvoering van het VN-vredesplan hadden uitgesproken. Martić was als minister van Binnenlandse Zaken van de Krajina in februari van dit jaar ontslagen omdat hij niet instemde met het verzet van de toenmalige president van de Krajina, Babic, tegen het VN-plan. Nadat een deel van het parlement van de Krajina, vermoedelijk op instigatie van de Servische politieke leiding, Babic van zijn functie had ontheven en Hadzic had benoemd als nieuwe machthebber, was Martić tot deze "tegenregering" toegetreden. Babic heeft echter veel aanhang behouden onder de Serviërs in Kroatië, met name rond Knin, en bij de in Krajina gelegerde JNA-eenheden. De uitspraken van Martić en Hadzic onderstrepen nog eens dat het VN-vredesplan bij de Serviërs in Kroatië, en zeker in de Krajina, uiterst omstreden blijft.

Zoals ook van de kant van UNPROFOR werd gemeld, sluiten steeds meer JNA-militairen zich aan bij de lokale Servische politie, waardoor zij voorlopig in de UNPA's zouden mogen blijven. Daarnaast is de bereidheid van de lokale milities om zich te laten ontwapenen uiterst twijfelachtig. Nog onlangs stelden Servische autoriteiten in Kroatië daarvoor als voorwaarde een uitbreiding van de UNPA's tot andere delen van Kroatië. Gezien het feit dat zowel Serviërs als Kroaten stelselmatig leden van andere bevolkingsgroepen uit de door hen gedomineerde gebieden hebben verdreven, is ook de terugkeer van de vluchtelingen op korte termijn zeer onwaarschijnlijk, temeer daar duidelijke veiligheidsgaranties ontbreken. Een succesvolle uitvoering van het VN-vredesplan en de taakvervulling door UNPROFOR blijft tegen deze achtergrond uiterst onzeker.

Er zijn enige aanwijzingen dat de JNA zich ook wil terugtrekken uit andere delen van Kroatië. Zo heeft bij een recente "tripartite" bespreking tussen Kroaten en JNA-vertegenwoordigers onder auspiciën van de EG-waarnemersmissie een afgevaardigde van de strijdkrachten gesteld, dat de JNA-eenheden in de omgeving van Dubrovnik bevel hebben gekregen zich terug te trekken. Volgens een EG-melding zou de JNA zich verder reeds uit de omgeving van Karlovac hebben teruggetrokken. Overigens zijn juist rond Karlovac de afgelopen dagen beschietingen van Servische zijde gemeld. Denkbaar is dat in dit gebied reeds een belangrijk deel van het personeel en mogelijk ook van de uitrusting van de JNA aan lokale Servische strijdgroepen is overgedragen.

Vermeldenswaard is dat de EG-missie heeft gemeld dat de Kroatische bevelhebber in de regio Karlovac heeft aangegeven na het vertrek van de JNA in beginsel bereid te zijn de lokale leider van de Servische strijdgroepen te ontmoeten. Hij stelde echter dat de Kroatische regering tot dusverre dergelijke contacten had verboden en slechts de JNA als gesprekspartner had aanvaard.

Internationale vredesinspanningen

De Veiligheidsraad heeft op 15 mei een resolutie aangenomen waarin beëindiging van alle buitenlandse militaire inmenging in Bosnië-Herzegovina en ontbinding van alle bij de strijd in deze republiek betrokken paramilitaire groepen wordt geëist. Secretaris-Generaal Boutros Ghali wordt opgeroepen de mogelijkheden te blijven onderzoeken om een gewapende VN-macht naar Bosnië-Herzegovina te sturen. Zoals bekend had Boutros Ghali eerder aangegeven dat de politieke voorwaarden voor een dergelijke VN-operatie ontbraken.

In de resolutie (752) worden de strijdende partijen opgeroepen een staakt-het-vuren te respecteren en met de EG samen te werken om een politieke oplossing voor het conflict in de republiek te vinden. De Veiligheidsraad roept in deze resolutie zowel de JNA als -opmerkelijk genoeg ook- Kroatische legereenheden die met Bosnische Kroaten samen werken op zich terug te trekken, danwel zich aan de regering van Bosnië-Herzegovina te onderwerpen of zichzelf te ontbinden.

De voorzitter van de EG-vredesconferentie over Joegoslavië, Carrington, heeft gesteld dat hij momenteel geen mogelijkheden ziet voor de EG om het conflict in Bosnië-Herzegovina op te lossen. Kennelijk reageerde hij hiermee op een eerdere uitnodiging van Ghali aan de EG, daarin nu ondersteund door VN-Veilighedsraad-resolutie 752, om nieuwe vredesinitiatieven met betrekking tot deze republiek te ontwikkelen.

Conclusie/voorzicht

Hoewel er naar verluidt een begin is gemaakt met de terugtrekking van JNA-eenheden uit Oost-Slavonië (Kroatië), blijft een succesvolle uitvoering van het VN-vredesplan en de taakuitvoering door UNPROFOR uiterst onzeker doordat kernelementen van de vredesoperatie nog sterk omstreden blijven (onder meer de ontwapening van de lokale milities, en de terugkeer van de vluchtelingen). Naar verwachting zal de strijd in Bosnië-Herzegovina zich de komende dagen blijven voortzetten.